

ks. Wojciech Torchalski

Wyższy Instytut Teologiczny
im. NMP Stolicy Mądrości w Częstochofie
wtorchalski@wp.pl
ORCID: 0000-0001-9681-4735

Article submitted: 05.07.2021; accepted: 04.08.2021.

Aktywna rola Kościoła w procesie rodzenia powołania do kapłaństwa służebnego

The active role of the Church in the process of generating a call to the ministerial priesthood

Abstract: Vocation is the result of a personal relationship between God and man. Concern for vocations is a duty of the Church community. This obligation is fulfilled by prayer and by fulfilling functions under the baptismal priesthood. This is done through participation in the priestly, prophetic and royal mission of Christ. Participation in the liturgy, study of God's word and concern for the community are very important.

Keywords: vocation, priesthood, ministerial priesthood, baptismal priesthood

Abstrakt: Powołanie jest owocem osobistej relacji między Bogiem a człowiekiem. Troska o powołanie jest jednak obowiązkiem wspólnoty Kościoła. Obowiązek ten jest wypełniany przez modlitwę oraz przez wypełnianie funkcji wynikających z kapłaństwa chrzcielnego. Dokonuje się to przez udział w kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa, a więc przez udział w liturgii, zgłębianie Bożego słowem oraz troskę o wspólnotę.

Słowa kluczowe: powołanie, kapłaństwo chrzcielne/powszechnie, kapłaństwo służebne/ministerialne

Wstęp

Powołanie to niezwykła tajemnica dotycząca relacji Boga z człowiekiem. Można stwierdzić, że jest ono „Bożym planem, który Bóg chce, abyśmy realizując go byli szczęśliwi teraz i w wieczności”¹. Człowiek poznaje ten plan w swoistym dialogu z Bogiem. Jest to dialog pełen wolności. Człowiek otrzymuje od Pana propozycję i dokonuje własnej odpowiedzi². Powołanie jawi się jako rzeczywistość osobista, wręcz intymna. Wydawać by się więc mogło, że należy je pozostawić tylko Bogu i powołanemu. Jednak nauczanie Kościoła na to nie pozwala. Troska o rodzenie się powołań powierzona została całej Wspólnocie wierzących zwłaszcza w przypadku ich braku. Jan Paweł II stwierdza bowiem „tam, gdzie brakuje powołań, Kościół musi się o nie troszczyć. I troszczy się, troszczy się bardzo”³. Troska ta nie polega jedynie na wspieraniu powołań, zapewnienia środowiska wzrostu, ale także zawiera w sobie prawdę, że „powołanie rodzi się w Kościele”⁴. Niniejsze opracowanie ma na celu syntetyczne ukazanie co wspólnota eklezjalna może zrobić dla zaistnienia nowych powołań do uczestnictwa w Chrystusowym kapłaństwie przez sakrament święceń.

Już na samym początku niniejszego opracowania trzeba zauważyć, iż studium to nie daje w pełni integralnego spojrzenia na rolę poszczególnych osób i stanów w Kościele w procesie budzenia powołania do kapłaństwa służebnego. Z różnych względów konieczne stało się dokonanie pewnych wyborów i postawienie akcentów. Skutkiem tego jest między innymi dowartościowanie roli świeckich, przy jednoczesnym mniej wyraźnym wskazaniu na rolę duchownych i osób życia konsekrowanego.

1. Formy zaangażowania Kościoła w dzieło powołań

Najbardziej oczywistym wyrazem tej troski staje się modlitwa, czyli „prośba Pana Żniwa, aby posłał robotników na swoje żniwo. Jest to modlitwa o nowe, święte i liczne powołania kapłańskie, o które nieustannie powinni prosić wszyscy wierni”⁵. Podstawą dla tej modlitwy są oczywiście słowa samego Jezusa: „Żniwo wprawdzie wielkie, ale robotników mało. Proście Pana żniwa, żeby wy-

¹ P. Pastewski, *Czym charakteryzuje się powołanie kapłańskie w rozumieniu Św. Jana Pawła II?*, „Civitas et Lex” 2 (2014) nr 4, s. 80.

² S. Hareźga, *Powołanie*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. 16, red. E. Giglewicz, Lublin 2012, s. 142.

³ Jan Paweł II, *List do kapłanów na Wielki Czwartek 1989*, nr 4, <https://www.ekai.pl/dokumenty/list-do-kaplanow-na-wielki-czwartek-1989/> [30.06.2021].

⁴ Franciszek, *Kościół matką powołań. Orędzie Ojca Świętego na Światowy Dzień Modlitw o Powołania 2016 r.*, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/vocations/documents/papa-francesco_20151129_53-messaggio-giornata-mondiale-vocazioni.html [30.06.2021].

⁵ P. Pastewski, *Czym charakteryzuje się powołanie kapłańskie w rozumieniu Św. Jana Pawła II?*, s. 87.

prawił robotników na swoje żniwo!" (Mt 9, 37b-38). Chrystus wzywa Wspólnotę do modlitwy, sam także daje jej przykład. Przed powołaniem swoich uczniów sam spędza bowiem noc na modlitwie⁶. Wezwanie do modlitwy jest znakiem troski Jezusa o wspólnotę by nie zabrakło jej pasterzy. Wskazuje także na to, że Chrystus powierzył uczniom odpowiedzialność za trwanie misji. Kościół modli się, gdyż teraz to on jest odpowiedzialny za trwanie misji głoszenia Ewangelii. Uprzywilejowaną formą modlitwy jest Eucharystia i Adoracja Najświętszego Sakramentu. Owocem właściwego funkcjonowania Kościoła są tworzące się wspólnoty modlitewne. Niezwykle ważne jest to by o powołania modlili się także powołani – wyświęceni i osoby życia konsekrowanego⁷.

Rodzi się pytanie co jeszcze, poza modlitwą, Kościół może zrobić dla rodzenia się powołań. Odpowiedzi możemy poszukać w artykule, który kardynał Karol Wojtyła zamieścił na łamach *Częstochowskich Studiów Teologicznych* w 1977 roku. Podjął wtedy temat kapłaństwa. Poruszył w nim kwestie związane z relacją między kapłaństwem chrzcielnym i ministerialnym. Zauważył, iż kapłaństwo powszechne stanowi fundament dla kapłaństwa sakramentalnego. Napisał, że „wspólne wszystkim ochrzczonym uczestnictwo w kapłaństwie Chrystusa stoi u początku całej sprawy powołań kapłańskich w Kościele”⁸. Podstawą do tego twierdzenia są słowa dekretu o formacji kapłańskiej *Optatam totius* Soboru Watykańskiego II: „Obowiązek budzenia powołań odnosi się do całej wspólnoty chrześcijańskiej; powinna go ona realizować przez w pełni chrześcijańskie życie”⁹. Źródłem tego życia jest oczywiście sakrament chrztu, który z kolei wprowadza w potrójną misję Chrystusa – kapłańską, prorocką i królewską¹⁰. Można więc stwierdzić, że wypełnianie tej funkcji staje u podstaw budzenia przez Kościół powołań.

2. Wypełnianie kapłańskiej misji Chrystusa jako czynnik sprzyjający rodzeniu się powołań

Konieczne wydaje się bardziej konkretne sprecyzowanie, na czym polega wypełnianie potrójnej misji Chrystusa. Posłannictwo świeckich i duchownych jest zasadniczo inne ze względu na przyjęcie sakramentu święceń. Jednak obie gru-

⁶ Benedykt XVI, *Powołanie w służbie wspólnoty Kościoła. Orędzie na 48. Światowy Dzień Modlitw o Powołania*, https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/messages/vocations/documents/hf_ben-xvi_mes_20101115_xlviii-vocations.html [30.06.2021].

⁷ Jan Paweł II, *Orędzie na XLI Światowy Dzień Modlitw o Powołania*, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/messages/vocations/documents/hf_jp-ii_mes_20031205_xli-voc-2004.html [30.06.2021].

⁸ K. Wojtyła, *Teologia kapłaństwa*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” 5 (1977), s. 14.

⁹ Sobór Watykański II, Dekret o formacji kapłańskiej *Optatam totius* (28.10.1965), nr 2.

¹⁰ Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* (21.11.1964), nr 31.

py współpracują w Kościele uczestnicząc we właściwy sobie sposób w potrójnej misji Chrystusa. Dla świeckich

„udział w prorockiej funkcji Chrystusa polega na byciu Jego świadkiem pośród wszystkich spraw i obowiązków świata; obdarzeniu zmysłem wiary i łaską słowa, by nowość Ewangelii jaśniała w ich życiu codziennym, rodzinnym i społecznym. Funkcja kapłańska polega na ofiarowaniu siebie samych, wszystkich swoich uczynków, modlitw, przedsięwzięć, pracy, wypoczynku, a nawet utrapień życia na ofiarę miłą Bogu. Wreszcie funkcja królewska to szeroko rozumiana służba, zaangażowanie w działalność doczesną, walka z grzechem, dar z siebie dla innych, pośród których się żyje”¹¹.

Bardziej szczegółowo zostanie omówione realizowanie chrześcijańskiego życia w trzech obszarach wyznaczających sposoby uczestnictwa w potrójnej misji Chrystusa. Na początek omówiona zostanie funkcja kapłańska. Uprzywilejowanym obszarem jej manifestacji jest sfera liturgii. Możliwość uczestniczenia w niej, a nawet jej współsprawowania, wypływa z przyjętych sakramentów. Nie dotyczy to jedynie wyświęconych szafarzy, ale wszystkich wiernych. Wierzący właśnie „przez sakramentalny charakter chrztu wierny staje się członkiem widzialnej wspólnoty Kościoła i zostaje konsekrowany do sprawowania kultu chrześcijańskiego”¹².

Świadomość owej sakramentalnej „przepustki do liturgii”, jest niezwykle ważna. Pokazuje, że prawo do uczestnictwa nie jest osadzone w zaproszeniu wspólnoty, tylko w darze otrzymanym od Boga i to darze sakramentalnym. Wzrastanie w tej wiedzy jest niezwykle ważne w rzeczywistości powołania do przyjęcia sakramentu święceń. Otwiera bowiem na katolicką wizję kapłaństwa. Jest ono nieodzownie połączone z kultem. Jednak kapłan nie jest zwykłym mężczyzną wybranym przez wspólnotę, aby sprawować liturgię. Tutaj kapłanem jest sam Jezus Chrystus, który jest jedynym pośrednikiem między Bogiem a ludźmi. Uczestnictwo ludzi w tym kapłaństwie dokonuje się dzięki boskiej inicjatywie¹³. Ma ono charakter sakramentu. Właśnie dlatego konieczne jest dla swoich powołanych, „by swoje powołanie mimo trudności odczytywali przez pryzmat łaski i daru”¹⁴. Świadomość obdarowania przez Pana jest także czynnikiem niezwykle ważnym w wyjaśnianiu znaczenia powołania. Ono nie pochodzi od wspólnoty i jego wartości nie można odczytywać jedynie w kluczu akceptacji czy w różnych

¹¹ D. Lekka, *Powołanie teologa świeckiego w Kościele*, „Seminare” 36 (2015), s. 13.

¹² M. Kołodziejczyk, *Powołanie chrześcijańskie jako podstawa, warunek i kryterium powołania kapłańskiego*, „Analecta Cracoviensia” 13 (1981), s. 271.

¹³ L. A. Korsah, F. Appiah-Kubi, *Towards an understanding of ministerial priesthood in the light of priesthood of the baptized*, „Asian Horizons” 9 (2015) nr 2, s. 319.

¹⁴ M. Chrostowski, *Kapłaństwo hierarchiczne i kapłaństwo powszechne – czy mogą istnieć bez siebie?*, „Collectanea Theologica” 80 (2010) nr 1, s. 30.

formach uznania mających swoje źródło w społeczności. „Boże wybranie jest bowiem zaszczytem o wiele wyższym niż ludzka aprobata”¹⁵.

Kwestia przyjętych sakramentów także w bardzo klarowny sposób pokazuje zależność między kapłaństwem chrzcielnym i służebnym. „Uczestnictwo świeckich w kapłaństwie następuje na skutek włączenia w Chrystusa poprzez sakrament chrztu i bierzmowania”¹⁶. Przyjęcie tych dwóch sakramentów pozwala więc na uczestniczenie w powszechnym kapłaństwie i umożliwia przyjęcie święceń. Nie można ich przyjmować bez bierzmowania¹⁷. Bardzo jasno widać więc, że nie ma możliwości uczestniczenia w kapłaństwie ministerialnym bez wcześniejszego przyjęcia uczestnictwa w kapłaństwie powszechnym.

Wracając do zagadnienia uczestniczenia wiernych w kulcie – do którego przepustką jest sakrament chrztu – należy wyjaśnić, czym to uczestnictwo jest. „Wierni spełniają swoją funkcję liturgiczną przez pełny, świadomy i czynny w niej udział, czego domaga się sama natura liturgii i do tego Lud Boży ma prawo”¹⁸. Zadaniem wszystkich świeckich jest więc „składanie ofiary przez ręce kapłana i przyjmowanie Ciała i Krwi Pańskiej.” Na tym jednak kultyczne zadania wypływające z kapłaństwa powszechnego się nie wyczerpują. Rozciągają się one także na podejmowanie szczegółowych zadań określonych przez Kościół, takich jak: „ministranci, lektorzy, komentatorzy i członkowie scholi kantorów”¹⁹. Tutaj niezwykle ważne jest by zauważyć, że „współpraca kapłanów z tzw. laikatem może być zaburzona przez zbyt mocny nacisk na ważność posługi kapłańskiej (...) Wierni świeccy stają się wówczas biernym podmiotem klerikalnego duszpasterstwa księży i zakonników. Osłabia się wówczas znacznie rola świeckich jako aktywnego podmiotu życia i działania wspólnoty”²⁰. Zdrowa wspólnota wiary przejawia się właściwym podziałem funkcji w liturgii i innych dziedzinach życia wspólnoty eklesjalnej. Taka wspólnota pozwala na właściwe realizowanie dwóch form uczestnictwa w kapłaństwie. Można więc implikować, że pozwala także na rodzenie się powołań. Właściwe zaangażowanie świeckich można więc uważać na czynnik sprzyjający rodzeniu się powołań.

„Pełnienie określonych i rozmaitych funkcji we wspólnocie Ludu Bożego, do czego upoważniają charaktery sakramentalne, domaga się specjalnej pomocy

¹⁵ S. Hałas, *Chrześcijananie jako królewskie kapłaństwo (1 P 2,9). Biblijne połączenie dwóch idei*, „Verbum Vitae” 12 (2007), s. 129.

¹⁶ J. Dyduch, *Udział świeckich w potrójnej misji Chrystusa w świetle powszechnego prawodawstwa soborowego*, „Analecta Cracoviensia” 15 (1983), s. 204.

¹⁷ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 1033.

¹⁸ J. Dyduch, *Udział świeckich w potrójnej misji Chrystusa w świetle powszechnego prawodawstwa soborowego*, s. 233.

¹⁹ Tamże, s. 234.

²⁰ M. Chrostowski, *Kapłaństwo hierarchiczne i kapłaństwo powszechne – czy mogą istnieć bez siebie?*, „Collectanea Theologica” 80 (2010) nr 1, s. 35.

łaski Bożej. Z winy człowieka może się czasem zdarzyć, że ochrzczony otrzymuje znamię sakramentalne bez łaski lub otrzymaną łaskę traci²¹. Współpraca z łaską sakramentalną nie jest czymś łatwym. Ochrzczony uczy się tego uczestnicząc w kapłaństwie powszechnym. Ta umiejętność wydaje się być nieodzowna by umieć przyjąć łaskę Bożą, która przychodzi przez powołanie. Należy więc uznać, że:

„Łaska sakramentalna chrztu pomaga wiernemu, w konkretnych warunkach jego osobistego życia, wypełniać obowiązki wynikające z chrześcijańskiego powołania, to nasuwa się wniosek, że w tejże sakramentalnej łasce chrztu należałoby się właśnie dopatrywać zadatków przyszłych szczególnych powołań kościelnych, a więc i łaski powołania do kapłaństwa. Wprawdzie wierny ochrzczony, który otrzyma w przyszłości sakramentalne święcenia kapłańskie, będzie miał prawo do sakramentalnej łaski kapłaństwa, aby mógł godnie wypełniać związane z nim zadania i obowiązki. Zanim jednak dojdzie do tego etapu swego życia, wydaje się, że Boży dar powołania do kapłaństwa wcześniej wyrasta lub przynajmniej ściśle nawiązuje do sakramentalnej łaski chrztu²².”

3. Wypełnianie prorockiej misji Chrystusa jako czynnik sprzyjający rodzeniu się powołania

Kapłaństwo chrzcielne jest też udziałem w misji prorockiej Chrystusa. Także jej wypełnianie ma prowadzić do tworzenia się nowych powołań. Źródłem, z którego wypływa chrześcijańskie powołanie w każdym wymiarze jest, jak już wspomniano, sakrament chrztu. Natomiast rozwój powołania można scharakteryzować jako „odkrycie, pogłębienie i rozwinięcie” w sobie obrazu Jezusa Chrystusa, który otrzymano w momencie chrztu²³. Temu bez wątplenia służy spotkanie z Bożym słowem. Osiągnięta w ten sposób znajomość Jezusa wydaje się niezbędna powołanych do przyjęcia święceń. Istotą kapłaństwa ministerialnego bowiem jest przedłużenie miłującej i dającej siebie obecności Chrystusa przez Kościół²⁴.

Każdy ochrzczony wezwany jest do rozeznawania powołania. Dokonuje się to w Kościele przez konfrontację życia ze słowem Bożym przekazywane przez Pismo Święte i Tradycję. Rozpoznawanie tego słowa nie jest łatwe. Jest dostępne dla każdego jednak jednocześnie jest „w stanie «kenotycznym», czyli zakrytym”. Realizacja powszechnego kapłaństwa w wymiarze prorockim objawia się właśnie w wysiłku by odkryć to, co Bóg przekazuje w swoim słowie. Kościół

²¹ M. Kołodziejczyk, *Powołanie chrześcijańskie jako podstawa, warunek i kryterium powołania kapłańskiego*, s. 272.

²² Tamże, s. 274.

²³ Tamże, s. 270.

²⁴ L. A. Korsah, F. Appiah-Kubi, *Towards an understanding of ministerial priesthood in the light of priesthood of the baptized*, „Asian Horizons” 9 (2015) nr 2, s. 323.

przychodzi tu z pomocą. Podstawowym sposobem, w jaki Wspólnota Eklezjalna przyczynia się do okrywania przed wiernymi Objawienia jest katecheza, zwłaszcza katecheza biblijna. Zadaniem katechezy jest także doprowadzenie do udziału w liturgii²⁵. Misja prorocka łączy się więc w harmonijny sposób z kapłańską.

Pewien zasób wiedzy religijnej wydaje się w tym momencie czymś koniecznym dla zaistnienia powołania. Udział w kapłaństwie powszechnym daje świeckim prawo do zgłębiania nauki wiary w ramach studiów teologicznych także w roli wykładowcy²⁶. Daje ono także podstawy do głoszenia słowa Bożego. Dzięki tej posłudze nauka może docierać do miejsc życia i pracy ludzi świeckich. Ogromne znaczenia ma katechizacja. Znajduje to także swoje odniesienie w liturgii. Swój szczyt posługa słowa znajduje w możliwości głoszenia słowa skierowanego do dzieci w czasie Mszy Świętej dostosowanej w szczególności do udziału najmłodszych. Zgodnie z Instrukcją Kongregacji do spraw Kultu Bożego z 1973 roku odpowiednio przygotowany dorosły może, za zgodą proboszcza, w czasie takiej Eucharystii przemówić po odczytaniu Ewangelii do dzieci. Dotyczy to przede wszystkim sytuacji, gdy wyświęconemu szafarzowi trudno byłoby dostosować się do zdolności percepcyjnych słuchaczy²⁷. Tutaj więc zarówno głoszenie czy nauczanie jak i słuchanie jest przejawem misji prorockiej. Ma także ważne znaczenie w dynamice powołania. Zapewnia bowiem niezbędny element intelektualny, ale nie tylko. Prowadzi do relacji. Sprawujący funkcję nauczyciela, a zwłaszcza wyświęceni „budują jedność wiernych i wiążą naukę i myśl ludzką z Bogiem”²⁸.

Niezwykle ważnym wymiarem sprawowania funkcji prorockiej jest świadectwo – przykład życia wiarą. Zadaniem Kościoła jest także dostarczanie wzorów przeżywania powołania. Pełnią one „funkcję motywacyjną, inspirując do działania, ale niekiedy też zniechęcają, wskazując jednocześnie na jego cel”²⁹. Wzór jest czynnikiem, który w pewnym stopniu ukierunkowuje sposób przeżywania powołania. Pozostawia jednocześnie dużą dozę autonomii.

4. Wypełnianie królewskiej misji Chrystusa jako czynnik sprzyjający rodzeniu się powołania

Pozostaje jeszcze do omówienia udział wiernych w królewskiej misji Chrystusa, w wymiarze budzenia powołań. Określonymi postawami, które pozwalają

²⁵ M. Borda, *Biblijna koncepcja powołania w katechezie ponadgimnazjalnej i jej recepcja przez uczniów*, Kraków 2012, s. 24-25.

²⁶ J. Dyduch, *Udział świeckich w potrójnej misji Chrystusa w świetle powszechnego prawodawstwa soborowego*, s. 225.

²⁷ Tamże, s. 222.

²⁸ W. Fac, *Chrystologia kapłaństwa*, „Roczniki Teologii Dogmatycznej” 57 (2010), s. 36.

²⁹ T. Zadykowicz, *Idea naśladowania w teologii moralnej jako próba metodycznego przedstawienia chrześcijańskiego powołania do świętości*, „Studia Nauk Teologicznych”, 6-7 (2011-2012), s. 134.

na, w miarę konkretne określenie, realizacji powszechnego kapłaństwa są: „służba prawdzie, służba człowiekowi oraz opanowanie samego siebie”³⁰. Wszystkie te postawy znajdują swoje odzwierciedlenie w relacji do innych. Należy więc spojrzeć na znaczenie wspólnoty. Teksty soboru watykańskiego II mocno podkreślają jej wartość.

W 1976 roku ks. Miłosław Kołodziejczyk pisał o wspólnotowym wymiarze powołania chrześcijańskiego. Późniejszy biskup skupia się na powołaniu do świętości, znajdują się tam jednak myśli ważne dla niniejszego artykułu. Zaznacza on, że kapłaństwo ma ściśle zakorzeniony aspekt wspólnotowy. „W chwili Wcielenia Syn Boży, przyjmując naturę ludzką, stał się członkiem ludzkiej społeczności, ale również — konsekrowany w tym momencie na Jedyne i Najwyższe Kapłana — stał się urzędowym przedstawicielem całej społeczności ludzkiej wobec Boga”³¹. Kapłaństwo i człowieczeństwo Jezusa Chrystusa wyznaczają Jego zadania wobec całej wspólnoty. Natomiast wierni uczestniczą w kapłaństwie, które „ma strukturę całkowicie chrystologiczną i oznacza włączenie ludzi w posłannictwo Jezusa Chrystusa”³². Troska o wspólnotę ma więc swoją najgłębszą podstawę w partycypacji w kapłaństwie Chrystusa. Z niej także wypływa powołanie do przyjęcia święceń. „Powołanie przychodzi we wspólnocie i dla wspólnoty. Chryścianie — powołani — to członkowie Kościoła. Pracują w zjednoczeniu z całą wspólnotą dla pełnego ujawnienia bogactw darowanej łaski, dla rozwoju życia i świętości całego Kościoła”³³.

Przyjęcie powołania jest więc wyrazem odpowiedzialności za wspólnotę i miłości do niej. „Nie jest czysto prywatne, indywidualne, odosobnione. Powołanie jednostki zawsze łączy się z powołaniem całej wspólnoty. Tak właśnie powołanie św. Pawła złączone jest w jeden akt z powołaniem wszystkich pogan. Powołanie osobiste uzyskuje swój pełny sens jedynie przez wzgląd na misję, którą apostoł ma wypełnić i z którą jego powołanie w pełni się utożsamia”³⁴. Trudno więc wyobrazić sobie przyjęcie powołania i odrzucenie odpowiedzialności za wspólnotę. Wspólnota dzięki działaniu Ducha Świętego tworzy ze sobą szczególne więzy, mające zupełnie inną naturę niż te łączące wszelkie inne rodzaje ludzkich zbiorowości. Podstawą tych relacji jest działanie Ducha Świętego. Dzie-

³⁰ G. Godawa, *Wprowadzenie dzieci i młodzieży w kapłaństwo powszechne*, [w:] *Materiały z XL Sympozjum Katechetycznego Międzyzakonnego Wyższego Instytutu Katechetycznego w Krakowie*, red. A. Klich, Kraków 2010, s. 102-103.

³¹ M. Kołodziejczyk, *Teologia powołania kapłańskiego w jego wymiarze wspólnotowym*, „*Analecta Cracoviensia*” 8 (1976), s. 139.

³² J. Ratzinger, *Głosiciele Słowa i słudzy Waszej radości. Teologia i duchowość sakramentu święceń. Opera omnia tom XII*, tłum. M. Górecka, M. Rodkiewicz, Lublin 2012, s. 46.

³³ J. Bajda, *Biblijna koncepcja powołania chrześcijańskiego w genezie Konstytucji dogmatycznej o Kościele*, „*Analecta Cracoviensia*” 2 (1970), s. 245.

³⁴ Tamże, s. 230.

ki aktywności Trzeciej Osoby Boskiej Kościół, choć rozproszony, stanowi realną wspólnotę. W niej każdy członek Kościoła jest świadomy relacji łączących go z innymi należącymi do społeczności³⁵.

Udział w kapłaństwie Chrystusa sprawia, że ochrzczeni nie rozpatrują swojego życia jedynie w wymiarze ziemskim. Nie można także zadań wspólnoty wierzących ograniczać do doczesności. Powołanie chrześcijańskie jest mocno powiązane z rzeczywistością zbawienia. Stąd: „powołanie, ma wyraźnie charakter wspólnotowy, ponieważ zbawcze dzieło odkupienia Chrystusowego skierowane jest do całej społeczności ludzkiej. (...) Zaś ci wszyscy, którzy łączą się z Chrystusem, nie pozostają obojętni wobec siebie, ale łączą się wzajemnie, i to bardzo ściśle”³⁶.

Wspólnota stanowi także przestrzeń rozwoju i dojrzewania. Dotyczy on wszystkich wymiarów osoby – także powołania. Wchodzenie w rzeczywistość powołania dokonuje się w małych codziennych aktach wierności Bogu. „Chodzi zatem o normalność, zwyczajność, w której w niezwykły sposób odbija się wyraźnie moralny blask świętości. Wiąże się to z nieuniknioną potrzebą właściwego rozeznania, rozumianego jako skuteczne narzędzie na drodze naśladowania Chrystusa”³⁷. Codzienne podążanie za Chrystusem wymaga więc rozeznawania, które nie może być zarezerwowane jedynie do kluczowych momentów w życiu. Dokonuje się ono także w ramach zwykłych codziennych sytuacjach i podejmowaniu codziennych decyzji. Ktoś, kto nieustannie rozeznaje jest otwarty na powołanie, na to by rozeznawać swoją drogę życia – drogę do świętości. Wspólnota dostarcza także „kontekstu psychologiczno-społecznego, w którym znajduje się osoba powołana”³⁸. Od niego także zależy sposób przyjęcia łaski powołania.

Gdy podnoszona jest kwestia wspólnoty trzeba zauważyć, że uprzywilejowane miejsce zajmuje tu wspólnota rodzinna. W niej wyraźnie widoczne jest uczestnictwo w kapłaństwie Chrystusa. „Chrześcijanie więc tworzą wspólnotę o charakterze rodzinnym, domowym, która jest równocześnie także wspólnotą kapłańską”³⁹. Właśnie ta społeczność przyczynia się do rodzenia się powołań. W tym kontekście warto dodać, iż „spoglądając na nasze najbliższe otoczenie możemy odpowiedzieć, że źródłem naszego powołania jest najbliższa rodzina. W liście [do kapłanów na Wielki Czwartek] z 1995 r. *Znaczenie kobiety w życiu kapłana*, św. Jan Paweł II stwierdza, że każde powołanie zawdzięczamy przede

³⁵ M. Kołodziejczyk, *Teologia powołania kapłańskiego w jego wymiarze wspólnotowym*, s. 143.

³⁶ Tamże, s. 141.

³⁷ P. Olszanowski, *Realizacja powołania do świętości jako wyraz moralnej doskonałości człowieka w adhortacji apostołskiej Gaudete et exultate*, „Teologia i człowiek” 49 (2020) nr 1, s. 51.

³⁸ R. Selejda, *Formacja ludzka i intelektualna przyszłych kapłanów*, „Studia Theologica Varsaviensia” 50 (2013) nr 2, s. 128.

³⁹ S. Hałas, *Chrześcijanie jako królewskie kapłaństwo (1 P 2,9). Biblijne połączenie dwóch idei*, s. 124-125.

wszystkim rodzicom, a zwłaszcza matkom⁴⁰. Nie ma tu oczywiście mowy o narzucaniu czy nakłanianiu. Chodzi o stworzenie środowiska wzrostu dla ziarna powołania. Ważnym czynnikiem jest tu modlitwa⁴¹. Na samo macierzyństwo zaś można spojrzeć także jako na wykonywanie kapłaństwa chrzcielnego. Można się tu dopatrywać wymiaru ofiarniczego. Matka staje się także „kapłanką domowego Kościoła”⁴².

Dla Jana Pawła II w rozważaniu na temat powołania niezwykle ważny jest aspekt ludzki. Analizując te papieską myśl Przemysław Pastewski pisze: „Według papieża powołanie to przede wszystkim bycie człowiekiem. Stawianie się człowiekiem bez względu na to, jaką formę drogi życiowej się wybierze”⁴³. Proces ten dokonuje się we wspólnocie. Dobre chrześcijańskie życie jest „warunkiem i kryterium” dla powołania kapłańskiego. Widać to w najstarszej *praxis* Kościoła. Od kandydatów do święceń wymagano i wciąż się wymaga nienagannego życia. Choć nie oznacza to oczywiście, że każdy przykładowie żyjący ochrzczony ma być przeznaczony do święceń⁴⁴. „Kapłan musi sam być święty, głęboko religijny, mądry, mężny, odważny, bezkompromisowy, bez reszty oddany Bogu i ważnym sprawom ludzkim”⁴⁵. Proces rozeznawania w Kościele może być bolesny. Wszak samo powołanie łączy się z cierpieniem. Można spotkać się z trudnościami także od osób, które w Kościele odpowiedzialne są za rozeznawanie Bożych darów. Jednak warto zauważyć, że w takiej sytuacji sposób przeżywania tych doświadczeń trudności czy wręcz niesprawiedliwości można potraktować jako narzędzie weryfikacji autentyczności daru⁴⁶.

Uczestniczący w kapłaństwie ministerialnym są więc głęboko związani ze Wspólnotą ochrzczonych. Ważne jednak by dostrzegać ograniczenia tej relacji. Kapłaństwo hierarchiczne i powszechne mają jedno źródło, którym jest kapłaństwo Chrystusa. Różnią się jednak zasadniczo. Jest to różnica dotycząca samej istoty uczestnictwa w tym kapłaństwie. Ich wzajemna relacja określana jest jako przyporządkowanie. Tym samym słowem można także określić relację wspólnoty wiernych i wyświęconego duszpasterza⁴⁷. Prezbiter musi być postrzegany jako znak życia innego niż typowo zakorzenione w tym, co ziemskie. Jednocze-

⁴⁰ P. Pastewski, *Czym charakteryzuje się powołanie kapłańskie w rozumieniu Św. Jana Pawła II?*, s. 82. Chodzi o listę Jana Pawła II, *Znaczenie kobiety w życiu kapłana*, z dnia 25 marca 1995, w: *Listy Ojca Świętego Jana Pawła II do wszystkich Kapłanów Kościoła na Wielki Czwartek*, Kraków 1995.

⁴¹ Tamże.

⁴² I. Mroczkowski, *Miejsce i rola kobiety w Kościele*, „Studia Płockie” 18 (1990), s. 36.

⁴³ P. Pastewski, *Czym charakteryzuje się powołanie kapłańskie w rozumieniu Św. Jana Pawła II?*, s. 80.

⁴⁴ M. Kołodziejczyk, *Powołanie chrześcijańskie jako podstawa, warunek i kryterium powołania kapłańskiego*, s. 275-276.

⁴⁵ W. Fac, *Chrystologia kapłaństwa*, s. 37.

⁴⁶ M. Donovan, *The vocation of the theologian*, „Theological Studies” 65 (2004), p. 21.

⁴⁷ M. Chrostowski, *Kapłaństwo hierarchiczne i kapłaństwo powszechne – czy mogą istnieć bez siebie?*, „Collectanea Theologica” 80 (2010) nr 1, s. 33.

śnie warunki życia świeckich muszą być im dobrze znane, gdyż nie potrafiliby służyć. „Oznacza to właśnie ową wewnętrzną przestrzeń dla «świeckości», która jest od samych podstaw wpisana w powołanie kapłańskie każdego duszpastora: dla wszystkiego, w czym ta «świeckość» się wyraża”⁴⁸. Ks. Grzegorz Strzelczyk starając się określić, czym jest ta istotowa różnica między kapłaństwem powszechnym a służebnym uważa, że dotyczy ona relacji. „Kapłaństwo hierarchiczne jest niczym innym, jak ustanowioną przez sakrament święceń możliwością odtwarzania przez wyświęconego niektórych aspektów relacyjno-twórczości Chrystusa”⁴⁹. Powołanie wypływa więc z relacji do Boga i Kościoła. Jednocześnie kształtuje relację powołanego z Panem i Wspólnotą oraz pozwala mu na udział w kształtowaniu relacji we Wspólnotie.

Zakończenie

Niniejsze opracowanie wskazało aktywną rolę Kościoła w budzeniu powołań. Jest on nie tylko wspólnotą, która przyjmuje powołania, kształtuje je i o nie dba, ale także je rodzi. Nie ogranicza to w żaden sposób pierwszeństwa Bożej inicjatywy ani wolności człowieka w odpowiedzi na propozycję Pana. Wskazuje jednak na to jak ważne jest zaangażowanie ochrzczonych Pan „wyprowadził robotników na swoje żniwo!” (Mt 9, 38). Temat podjęty w opracowaniu nie został oczywiście wyczerpany. Pozostaje wiele przestrzeni na dodatkowe studia. Warto byłoby choćby ukazać mocniej rolę duchownych i osób życia konsekrowanego w procesie, o którym była mowa. Z pewnością ważną rolę w dziele powołań mają także ruchy i wspólnoty kościelne. Niezwykle wartościowym byłoby też szczegółowe opracowanie zadań rodziny w poruszanej w artykule materii.

BIBLIOGRAFIA

- Bajda J., *Biblijna koncepcja powołania chrześcijańskiego w genezie Konstytucji dogmatycznej o Kościele*, „Analecta Cracoviensia” 2 (1970), s. 227-248.
- Benedykt XVI, *Powołanie w służbie wspólnoty Kościoła. Orędzie na 48. Światowy Dzień Modlitw o Powołania*, https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/messages/vocations/documents/hf_ben-xvi_mes_20101115_xlviii-vocations.html [30.06.2021].
- Borda M., *Biblijna koncepcja powołania w katechezie ponadgimnazjalnej i jej recepcja przez uczniów*, Kraków 2012, s. 24-25.

⁴⁸ Jan Paweł II, *List do kapłanów na Wielki Czwartek 1989*, nr 5.

⁴⁹ G. Strzelczyk, *Istotą, a nie tylko stopniem (LG 10). Hipoteza wyjaśnienia*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 44 (2011) nr 1, s. 133.

- Chrostowski M., *Kapłaństwo hierarchiczne i kapłaństwo powszechne – czy mogą istnieć bez siebie?*, „Collectanea Theologica” 80 (2010) nr 1, s. 23-39.
- Donovan M., *The vocation of the theologian*, „Theological Studies” 65 (2004), p. 3-22.
- Dyduch J., *Udział świeckich w potrójnej misji Chrystusa w świetle powszechnego prawodawstwa soborowego*, „Analecta Cracoviensia” 15 (1983), s. 203-249.
- Fac W., *Chrystologia kapłaństwa*, „Roczniki Teologii Dogmatycznej” 57 (2010), s. 31-38.
- Franciszek, *Kościół matką powołań. Orędzie Ojca Świętego na Światowy Dzień Modlitw o Powołania 2016 r.*, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/vocations/documents/papa-francesco_20151129_53-messaggio-giornata-mondiale-vocazioni.html [30.06.2021].
- Godawa G., *Wprowadzenie dzieci i młodzieży w kapłaństwo powszechne*, [w:] *Materiały z XL Sympozjum Katechetycznego Międzyzakonnego Wyższego Instytutu Katechetycznego w Krakowie*, red. Klich A., Kraków 2010, s. 101-114.
- Hałas S., *Chrześcijanie jako królewskie kapłaństwo (1 P 2,9). Biblijne połączenie dwóch idei*, „Verbum Vitae” 12 (2007), s. 121-138.
- Hareźga S., *Powołanie*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. 16, red. Giglewicz E., Lublin 2012, s. 142-144.
- Jan Paweł II, *List do kapłanów na Wielki Czwartek 1989*, <https://www.ekai.pl/dokumenty/list-do-kaplanow-na-wielki-czwartek-1989/> [30.06.2021].
- Jan Paweł II, *Orędzie na XLI Światowy Dzień Modlitw o Powołania*, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/messages/vocations/documents/hf_jp-ii_mes_20031205_xli-voc-2004.html [30.06.2021].
- Jan Paweł II, *Znaczenie kobiety w życiu kapłana* (25 marca 1995), w: *Listy Ojca Świętego Jana Pawła II do wszystkich Kapłanów Kościoła na Wielki Czwartek*, Kraków 1995.
- Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 1984.
- Kołodziejczyk M., *Powołanie chrześcijańskie jako podstawa, warunek i kryterium powołania kapłańskiego*, „Analecta Cracoviensia” 13 (1981) s. 265-277.
- Kołodziejczyk M., *Teologia powołania kapłańskiego w jego wymiarze wspólnotowym*, „Analecta Cracoviensia” 8 (1976), s. 133-146.
- Korsah L. A., Appiah-Kubi F., *Towards an understanding of ministerial priesthood in the light of priesthood of the baptized*, „Asian Horizons” 9 (2015) nr 2, s. 310-323.
- Lekka D., *Powołanie teologa świeckiego w Kościele*, „Seminare” 36 (2015), s. 11-20.
- Mroczkowski I., *Miejsce i rola kobiety w Kościele*, „Studia Płockie” 18 (1990), s. 25-38.
- Olszanowski P., *Realizacja powołania do świętości jako wyraz moralnej doskonałości człowieka w adhortacji apostoelskiej Gaudete et exultate*, „Teologia i człowiek” 49 (2020) nr 1, s. 43-63.
- Pastewski P., *Czym charakteryzuje się powołanie kapłańskie w rozumieniu Św. Jana Pawła II?*, „Civitas et Lex” 2 (2014) nr 4, s. 79-89.
- Ratzinger J., *Głosiciele Słowa i słudzy Waszej radości. Teologia i duchowość sakramentu święceń. Opera omnia tom XII*, tłum. Górecka M., Rodkiewicz M., Lublin 2012.
- Selejdak R., *Formacja ludzka i intelektualna przyszłych kapłanów*, „Studia Theologica Varsaviensia” 50 (2013) nr 2, s. 125-143.
- Sobór Watykański II, *Dekret o formacji kapłańskiej Optatum totius* (28.10.1965).
- Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen gentium* (21.11.1964).
- Strzelczyk G., *„Istotą, a nie tylko stopniem” (LG 10). Hipoteza wyjaśnienia*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 44 (2011) nr 1, s. 126-134.

Wojtyła K., *Teologia kapłaństwa*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” 5 (1977), s. 7-18.
Zadykowicz T., *Idea naśladowania w teologii moralnej jako próba metodycznego przedstawienia chrześcijańskiego powołania do świętości*, „Studia Nauk Teologicznych”, 6-7 (2011-2012), s. 123-139.